

податкових декларацій (розрахунків), а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства. Податковий контроль одночасно носить забезпечувальний та попереджувальний характер [2]. Забезпечувальний характер податкового контролю проявляється в тому, що в результаті його застосування приймаються заходи щодо ухилення від сплати податків та забезпечується надходження податків до бюджету. Попереджувальний характер податкового контролю полягає в стимулюванні платників податків до правильної сплати податків, оскільки при наявності податкового контролю платників податків передбачають, що недоплачені суми податків за результатами перевірок будуть стягнені з фінансовими санкціями до бюджету та, відповідно, ухилятися від оподаткування небезпечно. Тобто за рахунок податкового контролю підвищується рівень сумлінності платників податків.

Таким чином, перед податковим контролем, як складовою податкової системи, стоять завдання подолання нерівномірного розподілу податкового навантаження в економіці, вдосконалення неефективної на сьогодні системи податкових пільг, зменшення заборгованості зі сплати податків і зборів до бюджету, сприяння розробці та запровадженню стабільного, прозорого законодавства, з метою детінізації української економіки та легалізації доходів юридичних і фізичних осіб. Системного вдосконалення потребує методика проведення контрольно-перевірочних дій. На відміну від існуючої практики суб'єктивно-вибіркового формування програм перевірки в діяльність податкових органів слід впровадити структурно-організаційну модель як норматив документальної перевірки, яка передбачатиме напрями контрольно-перевірочних дій, їх послідовність та перелік процедур, що мають бути виконані. Поліпшенню обслуговування платників податків сприятиме належне функціонування інформаційно-довідкової служби фіскальних органів, а також інституту податкових консультантів тощо.

Отже, значимість податкового контролю в умовах трансформаційної економіки особливо зростає через суттєву залежність від податкової складової бюджетів усіх рівнів, все ще низьку податкову культуру населення в цілому і платників податків зокрема.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 – VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу - <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Іванов Ю. Б. Податковий менеджмент : підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий. – К. : Знання, 2008. – 525 с.
3. Буряк П. Ю. Податковий контроль: підручник / П. Ю. Буряк, Б. А. Карпінський, Н. С. Залуцька. – К. : Хай-Тек Прес, 2007. – 356 с.

Анатолій Бодасюк

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, ст. викладач Сідляр В.В.

СУЧАСНА ПАРАДИГМА МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економіка України за ступенем відкритості досягла рівня країн Західної Європи. Проте, залишаючись недостатньо інтегрованою у міжнародну господарську систему, економіка набуває ознак периферійності, оскільки, головним чином, орієнтована на експорт сировини та імпорт високотехнологічної машинобудівної продукції і готових товарів. Тому проблеми імпортової залежності та сировинної орієнтації експорту продовжують залишатися актуальними для дослідження. В контексті цього, Україна має приділяти особливу увагу зовнішнім джерелам надходжень до державного бюджету, оскільки перебудова економіки упродовж останніх років призвела до зниження темпів власного виробництва, що автоматично продукує зменшення бази для податкових надходжень від внутрішніх джерел. Але це не означає, що Україна має використовувати

максимальні ставки мит на імпорт товарів [1, с. 128]. На сучасному етапі найбільш прийнятним для України є використання досвіду країн центральної та східної Європи, які нещодавно приєдналися до ЄС.

В контексті цього доцільно зазначити, що система митного регулювання України має забезпечити сприятливі умови для адаптації національної економіки до більш активної міжнародної конкуренції внаслідок приєднання до системи глобального регулювання і вільного переміщення ресурсів та поступове включення її економіки до глобальних та європейських економічних процесів..

Проблемам митного і тарифного регулювання та перспективам їх розвитку приділяється багато уваги в працях таких відомих науковців і практиків, як С. Барамзин, В. Ващенко, А. Войцешук, О. Гребельник, А. Грейнджер, В. Демченко, Д. Приймаченко, К. Сандровський, П. Сетх, Дж. Сокол, І. Тимошенко, С. Терещенко, А. Шейко та ін.

У промислово-розвинутих країнах мито виконує перш за все регулюючу функцію, а не фіскальну, і надходження від справляння ввізного мита складають не більше 0,3% ВВП, на відміну від України, де на митні підрозділи ДФС України покладаються головним чином завдання із наповнення державного бюджету. Перетворення митних інституцій в Україні у фіскальні структури зменшує можливості реалізації інших їх функцій та створює перешкоди для міжнародного співробітництва та ефективної боротьби з митними правопорушеннями. Як наслідок, збільшуються масштаби ухилення від сплати податків, зменшується конкурентоспроможність вітчизняного товаровиробника, не приділяється належної уваги розвитку співробітництва на міжнародній арені тощо.

Необхідно зазначити, що митно-тарифна політика держави, яка здійснює радикальні економічні перетворення, повинна служити двом основним цілям:

- 1) забезпечувати належний рівень надходжень до державного бюджету і тим самим робити певний внесок у макроекономічну стабілізацію;
- 2) створювати рівні умови для конкуренції вітчизняних й іноземних виробників (це на першому етапі може передбачати тимчасове застосування обмежених виробників, які здійснюють перебудову виробництва, його раціоналізацію і реструктуризацію, впроваджують нові методи управління з метою підвищення конкурентоспроможності).

Тим не менше, як засвідчує практика країн-членів Європейського Союзу, за допомогою лише тарифного регулювання неможливо забезпечити захист національного товаровиробника, а ефективним є його поєднання з антидемпінговими розслідуваннями, нетарифними методами регулювання та субсидіями національним товаровиробникам [2]. З приводу цього можна навести приклад, що в Іспанії політика стягнення митних платежів подібна до української. Зокрема, експорт товарів і послуг звільняється від ПДВ, імпорт обкладається ПДВ; при цьому вартістю, що оподатковується, вважається ціна, запропонована продавцем, плюс всі митні платежі, що мають бути сплачені. Юридично це оформлено як специфічний вид операцій, до яких застосовуються нульова ставка податку. В результаті експортери не звільнені від документального оформлення своїх операцій для податкових органів [1, с. 132].

Таким чином, головним напрямком забезпечення ефективності митно-тарифного регулювання України є легалізація та детінізація ЗЕД в Україні, орієнтовані на збільшення привабливості прозорої та добросовісної зовнішньоекономічної діяльності через скорочення бюрократичних, часових, технологічних та матеріальних витрат суб'єктів ЗЕД при перетині вантажами кордону України з одночасним посиленням відповідальності й санкцій за не добросовісні дії та зловживання. На даному етапі митним інституціям в Україні потрібно як найшвидше наблизитися до європейських стандартів здійснення митно-тарифного регулювання. Це допоможе ефективно здійснювати митні процедури з найменшими затратами часу.

Література:

1. Дяченко Т. О. Особливості митно-тарифного регулювання України / Т. О. Дяченко. // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2015. – Випуск 125 (частина 1). – С. 128-137.
2. Єдинак, В.Ю. Окремі аспекти митно-тарифного регулювання України в умовах асоціації з ЄС / В.Ю. Єдинак, С.О. Катайцева, А.В. Кисельова // Ефективна економіка. – 2014. – № 12.

Лілія Бурлак

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, ст. викладач Угрин В.В.

ЕЛЕКТРОННЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ЯК СКЛADOVA ЕЛЕКТРОННОГО ОПОДАТКУВАННЯ

За останні декілька років податкова система України неодноразово зазнавала змін, які вносились Урядом у контексті реформування механізмів справляння податків. Якщо починаючи з 2011 р. становлення і функціонування податкової системи відбувалось у напрямку впорядкування податкового законодавства і зниження рівня податкового навантаження на платників податків, то на сучасному етапі відбувається зміна цільових орієнтирів у сторону якісного поліпшення, підвищення ефективності податкової системи.

Важливим кроком у забезпеченні ефективності податкової системи України стало запровадження електронного оподаткування. Під терміном електронне оподаткування розуміють нормативно-врегульовану, динамічну, економічно обґрунтовану й доцільно синтезовану систему автоматизованого встановлення податкового зобов'язання, визначення податкової бази, обліку платників податків, підготовки і подачі електронної звітності та інших складових адміністрування податків з метою його упорядкування та вдосконалення, створення умов для подальшого перспективного розвитку інформаційних відносин у сфері оподаткування [1, с. 251].

Базовою та основною компонентою електронного адміністрування можна вважати Систему електронного адміністрування податку на додану вартість. Основною метою запровадження даної електронної системи є мінімізація податкових ризиків у контексті справляння податку на додану вартість і його відшкодування з державного бюджету. Впровадження системи електронного адміністрування податку на додану вартість привносить суттєві зміни в організацію та методику обліку розрахунків платника податків за цим податком. Основним нововведенням було відкриття Казначейством кожному платникові електронного рахунку, на який необхідно перераховуються грошові забезпечення для можливості реєстрації виписаних податкових накладних в Єдиному реєстрі [2, с. 20].

Загалом схема функціонування системи електронного адміністрування є досить простою і передбачає обмін інформацією між платником податку і ДФС України шляхом формування відповідних повідомлень в електронному форматі з обов'язковим накладання електронного цифрового підпису. Схематично дію системи електронного адміністрування податку на додану вартість показано на рис. 1.

Існуючий механізм адміністрування податку на додану вартість з одного боку сприяє зменшенню паперового документообігу як у платників податків так і в контролюючих органах за рахунок декларування податкового зобов'язання виключно в електронній формі. Це важливий крок, що був зроблений державою у напрямку покращення адміністрування даного податку.